

Згонник М., Сологуб-Йосеф М., Якунькін Я.
ПЕРШІ ЗНАХІДКИ ГРИБА *MONILINIA OXYCOCCI* (WORONIN) HONEY
З УКРАЇНСЬКОГО РОЗТОЧЧЯ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

email: zhonyk223@gmail.com, mikael_sologubyosef@yahoo.com, yakunkin.yakov@ukr.net

Zghonnyk M., Solohub-Yosef M., Yakunkin Ya. THE FIRST FINDS OF THE FUNGUS *MONILINIA OXYCOCCI* (WORONIN) HONEY FROM UKRAINIAN ROZTOCHCHYA. New data about *Monilinia oxycocci* (Sclerotiniaceae, Helotiales, Ascomycota) from the Ukrainian Roztochche are presented. Specimens of infected *Vaccinium oxycoccos* plants were collected by M. Pirogov in 2018. The first find of *M. oxycocci* in Ukraine was registered near Kyiv and dates back to 1932, but this locality is lost now.

Розточчя являє собою горбисте пасмо, що простягається від Львівської області України до південно-східних регіонів Польщі. Через Розточчя проходить Головний європейський вододіл між Чорним і Балтійським морями. В регіоні зазвичай випадає багато опадів, завдяки чому він є виразним осередком біорізноманіття. Згідно з узагальненням 2015 р. на території Розточчя було виявлено 1620 видів грибів, з них в українській частині регіону – 695.

3 та 7 червня 2018 р. на верховому болоті біля м. Новояворівськ (Яворівській р-н, Львівська обл.) М.В. Піроговим було зібрано два зразки анаморфного фітопатогенного гриба, який уражував молоді пагони журавлини (*Vaccinium oxycoccos* L. subsp. *oxycoccos* та *V. oxycoccos* subsp. *microcarpum* (Turcz. ex Rupr.) Kitam.). Вони були ідентифіковані нами як *Monilinia oxycocci* (Woronin) Honey (родина Sclerotiniaceae Whetzel, порядок Helotiales Nannf., клас Leotiomycetes O.E. Erikss. & Winka, відділ Ascomycota Caval.-Sm.). Зразки зберігаються у Науковому мікологічному гербарії CWU Мус під номерами AS 6890 та 6891.

Вид *M. oxycocci* (як *Sclerotinia oxycocci*) описав Михайло Воронін у 1888 р. Автору вдалося прослідкувати весь життєвий цикл цього гриба. В період цвітіння на молодих пагонах рослини утворюються численні конідії, які переносяться комахами-запилувачами або вітром на приймочки квіток. Далі під впливом гриба зав'язь перетворюється на склероції, що опадають і зимують у моховому покриві. Ранньою весною склероції проростають плодовими тілами – апотеціями і аскоспори перезаражують рослини. Кілька споріднених видів були описані М.С. Вороніним на брусниці, лохині та чорниці. Через наявність нестатевого спороношення *Monilia*-типу, у 1936 р. Едвін Е. Хонні переніс гриб до роду *Monilinia* Honey.

Гриб утворює характерні ланцюжки гіалінових конідій лимоноподібної форми, що поєднані одна з іншою за допомогою дизюнкторів. У наших зразків розмір конідій трохи менший, ніж у протолозі – 16,9–21,2×11,2–13,4 мкм.

M. oxycocci є високоспеціалізованим облигатним паразитом *Vaccinium spp.*, що розвивається на журавлинових болотах в різних регіонах Північної Півкулі. Великої шкоди він завдає у штаті Вісконсин в США, що є найбільшим виробником журавлини. Там постійно від 2 до 10% рослин інфіковані *M. oxycocci* (хвороба має назву *cranberry cottonball*).

Перша знахідка *M. oxycocci* в Україні датується 18 травня 1932 р. Його було зібрано Г.І. Білик на плоді *Vaccinium oxycoccos* на території Дарницького лісу в околицях м. Київ. Зразок було ідентифіковано британським мікологом Д. Мінтером. На жаль, через розростання міста Київ і кліматичні зміни, цей локалітет розвитку *M. oxycocci* не зберігся. Тож, станом на цей час Розточчя є єдиним відомим осередком, де існує популяція гриба *M. oxycocci* в Україні.

Роботу виконано під керівництвом О.Ю. Акулова, к.б.н., доцента кафедри мікології та фітотимунології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
Висловлюємо подяку М. В. Пірогову за люб'язно надані зразки гриба.